

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U000286

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 11-01-2024

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Пашченко Андрій Олександрович

2. Andrii O. Pashchenko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0303-6661

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 053

Назва наукової спеціальності: Психологія

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: 42204 (053 Психологія)

Дата захисту: 01-03-2024

Спеціальність за освітою: Психологія

Місце роботи здобувача: Національна академія Національної гвардії України

Код за ЄДРПОУ: 08610502

Місцезнаходження: майдан захисників України, буд. 3, Харків, Харківський р-н., 61001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ID 4766

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571096

Місцезнаходження: пр-т Л. Ландау, 27, Харків, Харківський р-н., 61080, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571096

Місцезнаходження: пр-т Л. Ландау, 27, Харків, Харківський р-н., 61080, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 15.81.57

Тема дисертації:

1. Психологічні чинники делінквентної поведінки правоохоронців (на прикладі військовослужбовців Національної гвардії України)
2. Psychological factors of delinquent behavior of law enforcement officers (on the experience of servicemen of the National Guard of Ukraine)

Реферат:

1. Дисертацію присвячено теоретико-емпіричному дослідженню психологічних чинників делінквентної поведінки персоналу сектору безпеки і оборони України, зокрема військовослужбовців Національної гвардії України. В умовах залучення частин та підрозділів Національної гвардії України до відсічі збройної агресії російської федерації проблема делінквентної поведінки стоїть дуже гостро, військовослужбовці регулярно вчиняють низку правопорушень, зокрема: пияцтво, злочини, пов'язані із вживанням та незаконним обігом наркотичних речовин, самовільне залишення місця несення служби, необережне поводження зі зброєю, боєприпасами, яке призвело до загибелі людей тощо. Зазначені негативні явища зустрічаються не тільки в підрозділах, що знаходяться у безпосередньому зіткненні з противником, але й у навчальних центрах та місцях постійної дислокації військових частин. Аналіз статистики злочинів, надзвичайних подій та дисциплінарних проступків військовослужбовців НГУ з 2014 року вказує на важливість питання своєчасного

виявлення, діагностики та попередження проявів делінквентної поведінки військовослужбовців НГУ. Характеризуючи дії особистості, що відхиляються від встановлених у певному суспільстві й в певний час законів, що загрожують благополуччю інших людей або соціальному порядку і є кримінально караними в найтяжчих своїх проявах, використовується поняття «делінквентність». Проблема делінквентної поведінки активно вивчається спеціалістами у суміжних науках: кримінальному праві, кримінології, юридичній психології, судовій психіатрії тощо. На сьогоднішній день, незважаючи на значну кількість досліджень причин та передумов делінквентної поведінки правоохоронців, у Національній гвардії України, не сформовано єдиної концепції виявлення під час професійно-психологічного відбору та запобігання відхилень у поведінці військовослужбовців в системі психологічної роботи. Наявні на сьогодні підходи до мінімізації цих явищ не враховують усіх особливостей їхнього розвитку в бойовій обстановці, унеможливають проведення ефективної профілактичної роботи та супроводу службово-бойової діяльності військовослужбовців Національної гвардії України. Аналіз сучасних наукових досліджень показав, що делінквентність вивчається в основному в руслі теорій девіантної поведінки особистості. Надвелика кількість публікацій з цього напрямку дозволяє дослідникам оперувати метааналітичними даними, згідно яких є широкий спектр зв'язків девіантності з численними негативними наслідками, як-то алкоголізм, вживання психоактивних речовин, труднощі міжособистісної і професійної адаптації, знижена здатність до саморегуляції поведінки, схильність до аутоагресивної поведінки, психологічний дистрес тощо. На даний час існує низка груп теорій девіантної поведінки, які систематизовані в дисертації: позитивістські (теорії соціального навчання, аномії, самоконтролю, стримування, диференціальної асоціації), конструктивістські (теорії маркування, символічного інтеракціонізму, феноменологічні, соціальних конфліктів), інтегративні. Водночас констатовано, що натепер відсутній єдиний методологічний підхід, який би охоплював основні теорії девіантності з психологічної та соціологічної (включаючи кримінологічну) точки зору. Теоретичний аналіз проблеми делінквентної поведінки показав, що вона розглядається як антисуспільна протиправна поведінка індивіда, втілена у діях чи бездіяльності, спрямована на нанесення шкоди окремим громадянам чи суспільству в цілому (в континуумі від асоціальної поведінки до власне кримінальної, антисоціальної поведінки). Узагальнення теорій делінквентної поведінки дозволило констатувати, що вона є продуктом складних взаємодій між різними психосоціальними змінними: система особистості (що включає цінності, очікування, переконання, мораль та ставлення до самого себе та суспільства), мікросоціальна система (оцінка ставлення кола спілкування до забороненої поведінки), поведінкова система (включає соціально прийнятну та неприйнятну поведінку). Визначено, що проблема делінквентної поведінки персоналу сектору безпеки і оборони України охоплює широкий спектр специфічних поведінкових відхилень, що проявляється у вчиненні протиправних дій як у межах професійної діяльності, так і поза ними. Під час війни спостерігається зростання випадків делінквентної поведінки військовослужбовців, це об'єктивно обумовлено ускладненням діяльності всіх учасників військової системи та одночасним розширенням меж свободи (автономії) і особистої відповідальності військовослужбовців при виконанні ними службових (бойових) завдань.

2. The dissertation is devoted to the theoretical-empirical study of psychological factors of delinquent behavior of personnel of the security and defense sector of Ukraine, in particular, military personnel of the National Guard of Ukraine. In the conditions of the involvement of military divisions and units of the National Guard of Ukraine in repelling the armed aggression of the Russian Federation, the problem of delinquent behavior is very acute, servicemen regularly commit a number of offenses, in particular: drunkenness, crimes related to the use and illegal circulation of narcotic substances, unauthorized abandonment of the unit, careless handling of weapons, ammunition, which led to the death of people, etc. These negative phenomena occur not only in units that are in direct contact with the enemy, but also in training centers and places where military units are permanently located. The analysis of statistics of crimes, extraordinary events and disciplinary offenses military personnel of the National Guard of Ukraine since 2014 indicates the importance of timely detection, diagnosis and prevention of delinquent behavior military personnel of the National Guard of Ukraine. Characterizing the actions of the personality, deviating from the laws established in a certain society and at certain times, which threaten the well-

being of other people or the social order and are criminally punishable in their most severe manifestations, the concept of "delinquency" is used. The problem of delinquent behavior is actively studied by specialists in related sciences: criminal law, criminology, legal psychology, forensic psychiatry, etc. Currently, despite a significant number of researchers of the causes and prerequisites of delinquent behavior of law enforcement officers, in the National Guard of Ukraine has not formed a single concept of detection during professional and psychological selection and prevention of deviations in the behavior of servicemen in the system of psychological work. The currently available approaches to minimizing these phenomena do not take into account all the features of their development in a combat environment, make it impossible to carry out effective preventive work and support the service and combat activities of the servicemen of the National Guard of Ukraine. The analysis of modern scientific research showed that delinquency is studied mainly along the lines of theories of deviant personality behavior. A very large number of publications on this area allow researchers to operate with meta-analytical data, according to which there is a wide range of connections of deviance with numerous negative consequences, such as alcoholism, substance use, difficulties in interpersonal and professional adaptation, reduced ability to self-regulation of behavior, tendency to auto-aggressive behavior, psychological distress, etc. Currently, there are a number of groups of theories of deviant behavior, which are systematized in the dissertation: positivist (theories of social learning, anomie, self-control, restraint, differential association), constructivist (theories of marking, symbolic interactionism, phenomenological, social conflicts), integrative. At the same time, it is stated that at present there is no single methodological approach that would cover the main theories of deviance from a psychological and sociological (including criminological) point of view. The theoretical analysis of the problem of delinquent behavior showed that it is considered as an antisocial illegal behavior of an individual, embodied in actions or inaction, aimed at harming individual citizens or society as a whole (on a continuum from asocial behavior to actually criminal, antisocial behavior). The generalization of the theories of delinquent behavior made it possible to state that it is the product of complex interactions between various psychosocial variables: the personality system (which includes values, expectations, beliefs, morals and attitudes towards oneself and society), the micro social system (estimation of the attitude of the social circle towards prohibited behavior), behavioral system (includes socially acceptable and unacceptable behavior). It was determined that the problem of delinquent behavior of the personnel of the security and defense sector of Ukraine covers a wide range of specific behavioral deviations, which manifests itself in the commission of illegal actions both within the limits of professional activity and outside them. During the war, there is an increase in cases of delinquent behavior of servicemen, which objectively due to the complication of the activities of all participants of the military system and the simultaneous expansion of the limits of freedom (autonomy) and personal responsibility of servicemen when they perform official (combat) tasks.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Пащенко А.О. Особистісні предиктори алкогольних інцидентів військовослужбовців НГУ. «Науковий вісник Ужгородського національного університету». Серія : Психологія». Ужгород : Ужгородський нац. ун-т. 2021. №3. С. 64-70.
- Pashchenko A., Matsegora, Y., Kolesnichenko et all. (2022). Social and psychological predictors of alcohol-related incidents involving servicemen. Romanian Journal of Military Medicine, 125(4), 668-686.

- Пащенко А.О. Особливості правосвідомості військовослужбовців Національної гвардії України як чинник делінквентної поведінки. Честь і закон. Х. : НАНГУ, 2022. Вип. 4 (83). С. 134-143.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Колесніченко Олександр Сергійович
2. Oleksandr S. Kolesnichenko

Кваліфікація: д. психол. н., професор, 19.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6406-1935

Додаткова інформація: ;<https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=32sLVxIAAAAJ>

Повне найменування юридичної особи: Національна академія Служби безпеки України

Код за ЄДРПОУ: 20001823

Місцезнаходження: вул. М. Максимовича, 22, Київ, 03022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Служба безпеки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кісіль Зоряна Романівна
2. Zoriana R. Kisil

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 19.00.06

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1405-4547

Додаткова інформація: ;<https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=f9ynqQYAAAAJ>

Повне найменування юридичної особи: Львівський державний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571995

Місцезнаходження: вул. Городоцька, буд. 26, Львів, 79007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Зарічанський Олег Анатолійович
2. Zarichanskyi Oleh A.

Кваліфікація: к.пед.н., доц., 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Військовий інститут Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Код за ЄДРПОУ: 22994521

Місцезнаходження: вул. Ломоносова, буд. 81, Київ, 03189, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство оборони України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мілорадова Наталя Едуардівна
2. Natalya E. Myloradova

Кваліфікація: д. психол. н., професор, 19.00.06

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0716-9736

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571096

Місцезнаходження: пр-т Л. Ландау, 27, Харків, Харківський р-н., 61080, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Філоненко Володимир Миколайович
2. Volodymyr M. Filonenko

Кваліфікація: к. психол. н., доц., 19.00.06

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2662-1705

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571096

Місцезнаходження: пр-т Л. Ландау, 27, Харків, Харківський р-н., 61080, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Євдокімова Олена Олександрівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Євдокімова Олена Олександрівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Невядовський Владислав Олегович

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна